

ПСИХОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ГОМОСЕСУАЛІСТІВ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ

Сексуальність значної кількості людей не є чимось остаточно встановленим. Ідентичність змінюється залежно від того, які форми сексуальної поведінки в той чи інший момент переважають[2].

Якщо особи юнацького віку мають досвід сексуальних відносин з представниками тієї ж статі, то надалі лише 5-10% із них ідентифікують себе в якості гомосексуалістів. Тому важливо знати відмінність між сексуальною орієнтацією та сексуальною ідентичністю.

Сексуальна орієнтація – це схильність людини до переживання сексуальних або еротичних почуттів, думок, фантазій певного змісту із характерними для них формами поведінки. Вона проявляється з раннього віку, можливо, визначається вже в момент зачаття.

Сексуальна ідентичність – стійкий набір характеристик, до яких людина звертається, намагаючись визначити свою сексуальну орієнтацію і сексуальну поведінку[1].

Гомосексуальність – серйозна психологічна проблема. Вияв гомосексуальної поведінки викликає у багатьох юнаків, незалежно від їх сексуальної ідентичності, виражені тривожні реакції, пов'язані зі стресом. Страх бути неприйнятним дуже часто змушує гомосексуалістів приховувати свою сексуальну орієнтацію, не довіряти свою таємницю людям, орієнтованим на стандарти гетеросексуальної культури. Усвідомлення своєї психосексуальної незвичності зазвичай переживається дуже хворобливо, обмежує можливість психологічного саморозкриття, нерідко стає причиною самогубств.

Оскільки сексуальна орієнтація, як і колір очей, не може бути змінена довільно, доводиться констатувати, що суспільство не схильне сприймати гомогендерний стиль життя, і, як наслідок, гомосексуальна ідентичність, є достатньо стигматизованою.

Метою статті є: дослідити психологічні особливості проблем гомосексуалістів юнацького віку.

Завдання: проаналізувати вплив гомогендерної ідентичності на рівень соціальної адаптації в юнацькому віці.

Т. Хетрік і Х.Мартін визначили, що більшість гомосексуалістів переживають почуття ізоляції. Це впливає на три основні сфери особистості: соціальну, когнітивну та емоційну.

Відчуваючи свою ізоляцію від однолітків багато гомосексуалістів і надалі ухиляються від соціальних контактів, оскільки вважають, що це може спричинити до цілком неприємних наслідків. Спілкування з представниками тієї ж статі викликає в них сильні емоції і сексуальні переживання, спілкування ж з протилежною статтю лише нагадує про відсутність будь-якого сексуального інтересу й відмінності від однолітків-гетеросексуалів.

Т.Хетрік і Х.Мартін також помітили, що відчуття соціальної ізоляції примушує молодих гомосексуалістів шукати такі місця, де вони могли би знайомитись з іншими геями – головним чином для заняття сексом. Можливості ж їхньої соціальної взаємодії при цьому доволі обмежені (одним із прикладів являються, наприклад, зустрічі геїв у громадських туалетах). Це призводить до формування поведінкових стереотипів, пов'язаних із сексуальними виявами вже на першому етапі знайомства, і не дозволяє молодим гомосексуалістам спілкуватись на інших рівнях. Крім того, це ще більше знижує їх самооцінку, оскільки вони починають думати, що інші хочуть лише займатися з ними сексом, і посилює відчуття того, що гомосексуальність пов'язана з проміскуїтетом, тобто невпорядкованими, хаотичними статевими зв'язками, які обумовлюються спільністю сексуальних партнерів, їх доступністю і частими змінами. З цим пов'язані і інші небезпеки, наприклад, для здоров'я молодих людей.

М. Ротбрюм указує на те, що ізоляція молодих гомосексуалістів призводить до депресії, наркоманії та самодеструктивної поведінки.

Прояв емоційної ізоляції викликаються у юнаків виникненням почуття відчуження від родичів, необхідністю ховати свої сексуальні прояви від оточуючих і слідкувати за своєю поведінкою. Крім того молоді люди можуть лякатись своїх власних почуттів і потреб, а тому прагнути їх ігнорувати. Очевидним результатом цього можуть являтися суїцидальні тенденції.

Дослідження, проведені Я.Реверсом, вказують на те, що прояви гомофобії також значно посилюють соціальну та емоційну ізоляцію гомосексуалістів юнацького віку і ведуть до їх відчуження від оточуючих і депресіям в зрілому віці.

Молоді люди часто позбавлені можливості отримувати коректну інформацію про гомосексуальність. Шкільні бібліотеки бояться тримати книги, що представляють гомосексуалізм у позитивному світлі, і навіть якщо в них є такі видання, підліток чи юнак не захоче їх брати, побоюючись стигматизації. Через відсутність позитивних рольових моделей молоді геї та лесбіянки вважають, що їм не залишається нічого іншого, як наслідувати найгіршим прикладам гомосексуальної поведінки. Їм видається, що вони або можуть відтворювати стереотипний образ гомосексуальності, чи заперечувати її в собі, тим само поглиблюючи свою соціальну ізоляцію і ускладнюючи прийняття своєї сексуальної ідентичності.

Ізоляція суттєво впливає на самооцінку гомосексуалістів юнацького віку. Інтерналізована гомофобія має різноманітні вияви, які можуть бути пов'язаними із ВІЛ-інфікуванням, спробами самогубства і сексуальним насильством.

Якщо гомосексуалісти соромляться своєї сексуальності, цілком імовірно, що в ході сексуальних контактів вони не будуть вживати ніяких заходів захисту. Знижена самооцінка перешкоджає вияву ними наполегливості і принциповості при обговоренні зі своїми партнерами необхідності застосування засобів захисту. Вони відчувають, що "негідні" ці засоби використовувати і що в майбутньому їх очікують лише приниження і глузування. Часто займаються сексом у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння і через це також не використовують засоби захисту. Проведене в Австралії дослідження вказує на те, що частіше контрацептиви застосовуються там, де гомосексуалісти включені в гомосексуальну громаду.

До того ж через свою ізоляцію молоді гомосексуалісти нерідко вирізняються підвищеною "вразливістю" для сексуальних зловживань зі сторони старших. Коли молоді люди отримують можливість більш тісно спілкуватись із своїми

однолітками, як вважають Х.Мартін і Т.Хетрік, вони стають більш здатні чинити опір спробам старших "експлуатувати" їх у сексуальних відносинах.

Через обмежену кількість організацій, які б займалися питаннями гомосексуальної молоді, і організували б її дозвілля, багато гомосексуалістів, відчуваючи потребу в спілкуванні з іншими і отриманні підтримки, змушені проводити час у барах і нічних клубах. Доступність алкоголю і наркотиків означає, що багато з них будуть намагатися зняти внутрішній стрес шляхом уживання згаданих засобів. Понад те, вживання цих засобів нерідко стає умовою включення у відповідну соціальну групу.

У навчальних закладах молоді гомосексуалісти часто стають жертвами психологічного і фізичного насильства з боку своїх однолітків. Образи можуть примусити такого юнака уникати контактів, сконцентрувати всю свою увагу на навчанні. У деяких випадках він спробує встановити більш тісний контакт із адміністрацією навчального закладу. Інші ж будуть регулярно пропускати заняття або (завдяки використанню психологічного механізму захисту за типом реактивного формування) знущатися над іншими однолітками, демонструючи гіпермаскулінний стиль поведінки. У будь-якому разі, якщо молода людина пов'язує прояв своєї сексуальності із патологією або "ненормальністю", це не може не позначитися негативним чином на її розвитку.

Тому і не дивно, що, якщо мова йде про освіту чи про оплачувану роботу, молоді люди гомогендерної сексуальної орієнтації намагаються приховати свою особливість, побоюючись шантажу або певних санкцій. А безробіття і неякісне професійне навчання робить молодих людей залежними від батьків. Психосоціальні наслідки відсутності роботи мають особливий смисл для молодих гомосексуалів, оскільки вони нерідко виявляються в ролі "постійних підлітків". Якщо батьки таких молодих людей не приймають їхньої гомосексуальності, можливості успішного вирішення соціальних і психологічних задач, характерних для їхнього віку, ще більше скорочуються.

Як зазначають М.Гонсіорек і Г.Рудольф, наявність певної системи соціальної підтримки допомагає засвоїти позитивний образ гомосексуальної ідентичності, а також сформуванню позитивну самооцінку.

З метою протистояти тиску з боку суспільства, котре в більшості випадків негативно ставиться до гомосексуальних проявів і вважають їх ганебними, відбувається об'єднання в певні субкультури, що сприяє формуванню ідентичності й позитивної самооцінки. Одночасно, у процесі свого включення в цю субкультуру, у них виникають проблеми, пов'язані з тілесним образом "Я", зовнішньою привабливістю і здатністю до встановлення емоційної близькості.

Надмірне підкреслення значимості зовнішньої привабливості людини, характерне для субкультури геїв, робить їх вразливими перед переживаннями щодо незадоволеності своєю зовнішністю і може призводити до проблем, пов'язаних з порушенням харчування, наприклад анорексії.

Лесбійки в такій же мірі підпадають під вплив стереотипів сприйняття власної зовнішності, що і жінки гетеросексуальної орієнтації. У той же час уявлення про красу, характерні для субкультури лесбійок, сильно відрізняються від відповідних представників гетеросексуальних жінок, не зважаючи на те, що для тих і для інших їх зовнішність дуже важлива.

Тиск зі сторони гетеросексуального оточення, що стосується зовнішності лесбійок і геїв, постійно зростає і змушує лесбійок відповідати більш "жіночому", а геїв – більш "чоловічому" образу для того, щоби бути прийнятими цим оточенням.

Емоційну близькість можна визначити як взаємне розкриття людей у процесі їхнього тісного спілкування, пов'язане з вираженням ними почуття любові і симпатії. Емоційна близькість неможлива без тісного спілкування. Саморозкриття є важливим елементом емоційної близькості, і якщо в ранньому дитинстві в людини не було для цього можливості, це може негативно вплинути на її подальші відносини з іншими людьми. Геї часто мають серйозні складнощі зі встановленням емоційної близькості, що пов'язане з впливом традиційних чоловічих рольових моделей. П.Льюїс називає три таких перешкоди:

- конкуренція (гроші, соціальне положення, що впливає на рівень взаємної довіри і відкритості людей у ході спілкування);
- приховування власних слабкостей і недостатня відкритість (небажання іншому відкривати власні почуття);
- дефіцит рольових моделей (відсутність прикладів того, коли чоловіки у відносинах один з одним виявляють любов і симпатію).

Вищезгадане призводить до формування "летальних якостей чоловічої ролі", пов'язаним з низьким саморозкриттям, поганим розумінням своїх почуттів, обмежених емпатичних можливостей і нездатності любити себе та інших.

Вважається, що жінки при спілкуванні одна з одною більш відкриті, здатні виражати свої почуття, а також проявляти безкорисне піклування про інших. Лесбійки можуть виявляти незадоволення тим, що їм доводиться виявляти надмірне піклування про навколишніх усупереч своїм потребам та інтересам.

Отже, юнацький вік є серйозним випробуванням для людини, формування сексуальної ідентичності відіграє в цьому дуже важливу роль.

Сприйняття гомосексуальної поведінки як "злочину" може мати серйозні наслідки для психічного здоров'я юнака, його самооцінки і пов'язано з високим ризиком недобррозичливого ставлення зі сторони довіколишніх, ізоляцією, нестачею соціальної підтримки, інфікуванням вірусом СНІДу, самодеструктивною поведінкою і спробами самогубства [3].

Саморозкриття, емоційна близькість, тілесний образ "Я" і власна зовнішність – все це має також велике значення для гомосексуалістів, особливо на тому етапі життя, коли відбувається активне формування їхньої сексуальної ідентичності. Очевидно, всі ці речі тісно пов'язані і стосуються як внутрішньоособистісної, так і міжособистісної сфери [4].

ЛІТЕРАТУРА

1. *Вестхеймер Р.К.* Энциклопедия сексуальности человека / Р.К. Вестхеймер [пер. с англ. А.О. Кутуменой]. – М.: Медицина, 1995. – 400 с.
2. *Дейвис Д.* Гомофобия и гетеросексизм / Д. Дейвис. – СПб.: Питер, 2001. – 122 с.
3. *Дейвис Д.* Психотерапевтическая работа с молодыми людьми / Д. Дейвис. – СПб.: Питер, 2001. – 222-250 с.

Подано до редакції 12.03.2010

РЕЗЮМЕ

Стаття висвітлює психологічні особливості особистісних проблем юнаків гомогендерної сексуальної орієнтації.

Ключові слова: сексуальна орієнтація, сексуальна ідентичність, гомогендерна сексуальна ідентичність, юнацький вік.

Е.А. Козачук

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ ГОМОСЕКСУАЛИСТОВ В ЮНОШЕСКОМ ВОЗРАСТЕ

РЕЗЮМЕ

В статье исследуются психологические особенности личностных проблем гомосексуалистов в юношеском возрасте.

Ключевые слова: сексуальная ориентация, сексуальная идентичность, гомогендерная сексуальная ориентация, юношеский возраст.

О.А. Козачук

PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF HOMOSEXUALS' PROBLEMS IN ADOLESCENCE

SUMMARY

The article analyzes some psychological aspects of homosexuals' problems in adolescence.

Keywords: sexual orientation, sexual identification, homogeneous sexual orientation, adolescence.
